

Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Perfformiad a Throsolwg held at Council Chamber, County Hall, The Rhadyr
USK on Dydd Mawrth, 20fed Chwefror, 2024 at 10.00 am

Councillors Present

County Councillor Alistair Neill, (Chairman)
County Councillor Laura Wright (Vice Chairman)

County Councillors: Jill Bond, Paul Pavia,
Peter Strong, Ann Webb

Officers in Attendance

Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu
Peter Davies, Prif Swyddog, Adnoddau
Frances O'Brien, Prif Swyddog, Cymunedau a Lle
Will Mclean, Prif Swyddog Plant a Phobl Ifanc
Jane Rodgers, Pennaeth Gwasanaethau Plant
Matthew Gatehouse, Pennaeth Polisi a
Llywodraethiant
Jonathan Davies, Rheolwr Cyllid Cyfrifeg Canolog
Alexis Edwards, Cyfarwyddwr Cynorthwyol (Gwella
Ysgolion)

APOLOGIES: Dim

1. Datganiadau o Fuddiant

Datganodd y Cadeirydd fuddiant nad oedd yn rhagfarnus fel cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar gyfer y Gwasanaeth Cyflawni Addysg.

2. Fforwm Agored i'r Cyhoedd

Dim.

3. Monitro'r Gyllideb Mis 9 - Craffu ar y sefyllfa gyllidebol (refeniw a chyfalaf) ar gyfer gwasanaethau sy'n dod o fewn cylch gwaith y pwyllgor ym Mis 9.

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Ben Callard yr adroddiad ac atebodd gwestiynau'r aelodau gyda Frances O'Brien, Tyrone Stokes, Peter Davies, Jane Rodgers, Peter Davies, Jonathan Davies a Dave Loder:

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau:

- Sut ydych yn cynnig ein bod yn sicrhau bod ysgolion yn gallu darparu addysg dda i blant, gydag 16 ohonynt bellach mewn diffyg?
- Beth yw eich barn am y cyfrifoldebau ychwanegol sy'n cael eu trosglwyddo gan Lywodraeth Cymru e.e. prydau ysgol am ddim - beth ellir ei wneud am y rheini? A oes unrhyw beth arall sy'n berthnasol y gallwn gael gwybod amdano?
- Gan ein bod ni'n edrych yn ôl-weithredol ac yn gallu gweld yr ardaloedd lle mae gorwariant, beth yw'r mesurau adfer arfaethedig? A ellir rhoi sicrwydd i drigolion y byddant yn cael eu trin?
- Rydym wedi clywed am yr amodau y mae'r cyngor angen eu bodloni bob blwyddyn, ond o ran rhagolygon o £3.6m fydd dros y gyllideb, beth sy'n wahanol eleni?

5. A allai trigolion gofyn yn rhesymol am gryfder ein rhagolygon o gofio bod gorwariant o £3.1m wedi'i ragweld ym Mis 6 ac mae hynny wedi cynyddu i £3.6m ym Mis 9?
6. Mae'r diffyg o £180 mil i'r Borough Theatre yn syndod - beth yw'r rhesymau am hynny? A oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud fel Cynghorwyr i helpu gyda gwaith hybu ac ati?
7. Mae'n dda gweld gwarged i Barc Hamdden Casnewydd ond roedd prinder o £47 mil - a yw hynny'n cael sylw? A Castle Gate, am £96 mil?
8. Beth yw'r esboniad am y gost am gludiant ADY o Sir Gâr?
9. Mae'r adroddiad yn dangos cynnydd mewn incwm ar gyfer Canolfan Hamdden Trefynwy sy'n galonogol iawn, ond cynnig y gyllideb yw i leihau oriau yno - a yw hynny'n wrthgynhyrchiol, gan ein bod yn gweld mwy o ddefnydd?
10. Ynglŷn â'r pwysau o fewn y flwyddyn ar gyfer Gofal Cymdeithasol, yn enwedig Gofal Cymdeithasol i Oedolion, beth ydym yn rhagweld y bydd y cynnydd ar arbedion cyllideb ar ddiwedd y flwyddyn?
11. A yw'r cynnydd mewn lleoliadau Cartrefi Gofal yn un tymor byr e.e. i'r rhai sy'n dod allan o'r ysbyty neu sydd angen gwella ar ôl cwmp.
12. A pha ragdybiaethau sy'n cael eu gwneud ar gyfer y gyllideb ynglŷn â hwy, neu a yw'n fater i'r rhai sydd wedi cael asesiad o'u hanghenion a dyna'r lle gorau iddyn nhw?
12. Mae llawer iawn o bwysau yn cael ei roi ar ofalwyr di-dâl ac aelodau'r teulu i gefnogi unigolion gartref - a allwn ni ddeall mwy am hynny?
13. O ran lleoliadau plant, a ydym yn mynd ati i ail-gydbwyso gwasanaethau, sy'n edrych i gofrestru mwy o leoliadau nad ydynt yn arbenigwyr? Neu a yw'r materion hynny'n cyflwyno lleoliadau arbenigol ac nid oes gennym unrhyw ddewis na dod o hyd i hyn o'r farchnad?
14. O ran y cynnydd sylweddol mewn ffioedd darparwyr, a ydym yn deall yn llawn eu costau a'u hanghenion?
15. A yw'n gywir bod cyfanswm dirywiad o £686 mil wedi bod yn y diffyg a ragwelwyd rhwng Mis 6 a Mis 9?
16. Beth yw'r disgwyliad o'r gorwariant gwirioneddol a ragwelir yn ein gwasanaethau, yn hytrach na'r mesurau a gymerir yn fewnol i geisio cydbwyso neu beidio y byddwn mewn cydbwysedd o fewn ein gwasanaethau erbyn diwedd y mis nesaf?
17. A yw'n gywir bod y tri phrif wasanaeth sy'n gyrru gwariant o fewn y cyngor wedi dirywio gan £617 mil rhwng Mis 6 a Mis 9, a bod y gorwariant a ragwelir ar gyfer y flwyddyn i'r gwasanaethau hynny bellach yn £5.04m? Ac os ychwanegir gorwariant y gyfraith, llywodraethu ac adnoddau, byddai'n mynd â'r gorwariant a ragwelir i £5.1m ar gyfer diwedd y flwyddyn?
18. O fewn Priffyrdd, beth yw'r esboniad pam ein bod yn tanwario £26 mil pan fyddwn wedi gweld incwm uwch o £339 mil mewn ffioedd?
19. A allech chi ymhelaethu ar yr hyn y mae'r tanwariant yn y gyllideb gyfalaf o £3.5m a'r llithriad yn ei olygu o ran cyflawni prosiectau cyfalaf, a sut yr ydym yn rheoli ac yn defnyddio'r cronfeydd hynny?
20. Ynglŷn â'r llithriad amser ar gyfer cwblhau ysgol Brenin Harri VIII, a oes amser diwygiedig ar gyfer agor ar hyn o bryd?

Crynodeb:

Ystyriodd y pwyllgor nifer o bwyntiau gan gynnwys darparu addysg i blant, trosglwyddo cyfrifoldebau ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, mesurau adfer ar gyfer gorwario, cryfder rhagolygon, y diffyg ar gyfer y Borough Theatre, gwarged Parc Hamdden Casnewydd, cost trafnidiaeth ADY o Sir Gâr, y cynnydd mewn incwm ar gyfer Canolfan

Hamdden Trefynwy, pwysau yn ystod y flwyddyn ar gyfer Gofal Cymdeithasol, y cynnydd mewn lleoliadau Cartrefi Gofal, y pwysau ar ofalwyr di-dâl, lleoliadau plant, y cynnydd mewn ffioedd darparwyr, y dirywiad yn y rhagolygon diffyg, disgwyliadau'r gorwariant a ragwelir mewn gwasanaethau, y dirywiad yn y prif wasanaethau sy'n gyrru gwariant o fewn y cyngor, y tanwariant yn y Priffyrdd, tanwariant a llithriad y gyllideb gyfalaf, a'r llithriad amser ar gyfer cwblhau ysgol Brenin Harri VIII. Diolch i'r Aelod Cabinet a'r Swyddogion. Cynigiwyd yr argymhellion a'r adroddiad.

4. Perfformiad Arholiadau - Craffu ar y data perfformiad arholiadau diweddaraf.

Cyflwynodd yr Arweinydd Mary Ann Brocklesby ac Ed Pryce (GCA) yr adroddiad. Atebodd Will McLean ac Ed Pryce gwestiynau'r aelodau:

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau:

Tud 60, sut allwn ni wella a dysgu'r gwersi gan yr ysgolion sy'n gwneud yn dda, i helpu'r ysgolion yn y traean isaf?

Beth mae ysgolion eraill yng Nghymru yn ei wneud i gau'r bwch i ddisgyblion PYDd y dylem ni fod yn ei wneud?

A oes budd o ran ymestyn y ffordd rydym yn edrych ar hyn y tu hwnt i Gymru, a chynnwys yr hyn sy'n digwydd yng ngweddill y DU?

A ellid paratoi adroddiad fel hwn gyda'r darlennydd llewg mewn golwg?

Ydy'r diffiniad o 'gyfartaledd teulu' yn rhy gul? A allem gymharu mwy, mewn ystyr ehangach yng Nghymru a Lloegr hefyd, er gan nodi bod gennym system sgorio wahanol i Loegr?

Ydych chi'n fodlon â'r cyrhaeddiad yn Sir Fynwy, yn enwedig o ystyried mai Cymru sydd â'r cyrhaeddiad isaf yn y DU?

Mae'r adroddiad yn dweud nad oes modd cymharu ffigyrau ond nad oes modd gweld pethau'n gliriach ar y dechrau? Mae'n anodd gweld sut y gallwn eu hasesu.

A yw'n gywir na allwn gymharu â'n cymydog ond hefyd methu cymharu â'r 3 blynedd diwethaf?

O ran cymariaethau pam mae Cymru wedi ymwahanu cymaint o Loegr? Byddai esboniad o'r gwahaniaeth mewn graddau yn ddefnyddiol iawn.

O ran y DU, a yw'n bosibl cysylltu pasys/methiannau du a gwyn? Sut mae ystodau'n helpu – mae'n debyg bod angen sefyllfa pasio/methu?

Pam mae niferoedd Prydau Ysgol am Ddim yn llai, a beth ydym ni'n ei wneud am y peth?

Pam nad yw Cil-y-coed yn gwneud cystal - a yw'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r mesurau diweddar yno?

Mae materion allweddol yn yr adroddiad yn ymwneud mwy â phroses na'r hyn y mae'r wybodaeth yn ei ddweud wrthym - byddai'n ddefnyddiol bod yn agored yn yr adroddiad i wybod yn union beth mae'r data yn ei ddweud wrthym.

A yw chwyddiant yng nghanlyniadau arholiadau yn dal i gael eu cynnwys yn y data? Lle ydyn ni, o ran y llinell sylfaen?

A fydd blynyddoedd i ddod yn gweld gostyngiad amlwg rhwng ysgolion lle bu gwahaniaeth mewn perfformiad?

Crynodeb:

Ystyriodd y pwyllgor nifer o bwyntiau gan gynnwys gwella a dysgu gan ysgolion llwyddiannus i helpu ysgolion sy'n perfformio'n is, cau'r bwlch i ddisgyblion PYDd, ymestyn cymariaethau y tu hwnt i Gymru i gynnwys gweddill y DU, paratoi adroddiadau ar gyfer darllenwyr lleyg, diffinio a chymharu metrigau allweddol a gwneud ffigurau'n fwy cymaradwy a chllir, asesu cyrhaeddiad yn Sir Fynwy a Chymru, deall y gwahaniaethau mewn graddau a pherfformiad rhwng Cymru a Lloegr, perfformiad ysgolion penodol fel Cil-y-coed, egluro chwyddiant yng nghanlyniadau arholiadau a rhagweld tueddiadau perfformiad rhwng ysgolion yn y dyfodol.

Diolch i'r Arweinydd a'r Swyddogion. Cynigiwyd yr adroddiad.

5. Presenoldeb Ysgol - Craffu ar y data presenoldeb ysgol diweddaraf.

Cyflwynodd yr arweinydd Mary Ann Brocklesby a Sharon Randall-Smith yr adroddiad. Atebodd Sharon Randall-Smith a Will Mclean gwestiynau'r aelodau:

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau:

O ran presenoldeb ar lefel sylfaenol a'r ffigurau cymharu, a oedd 5% ddim yn bresennol ar ddiwrnod penodol a ystyriwyd yn dda yn 2018/19, neu a fyddai presenoldeb o 95% yn dal i fod yn lefel annerbyniol i ddychwelyd iddi?

Er eglurder, mae'r ffigurau ar gyfer ysgolion uwchradd, yn 22/23 presenoldeb PYDd wedi gwella i 88.4%, ond yn dal yn is na'r cyfnod cyn y pandemig o 95.1%?

A yw'n gywir, ar gyfer disgyblion PYDd gwrywaidd, mai dim ond 79% yw'r presenoldeb o hyd?

Byddai eglurhad o'r hyn y mae'r canrannau'n ei olygu mewn niferoedd ac yn erbyn data'r DU yn ddefnyddiol. Byddai cynnwys ystod a chanolrif hefyd yn ddefnyddiol.

Mae gan Dabl 1 echel wahanol Y na Thabl 2 a 3. Wrth agosáu at 100% allai'r tablau fod ar echel debyg fel y gellir eu cymharu'n haws?

Tud10, pwy yw'r pedair ysgol a restrir?

Beth yw'r effeithiau o Covid sydd o hyd yn dal i gael eu trin? Pam fod y disgyblion a'r teuluoedd hyn wedi ymddieithrio cymaint?

Mae dros 20% o ddisgyblion uwchradd yn absennol - ydyn nhw'n rhai sydd â Phrydau Ysgol am Ddim yn gyffredinol?

A yw'r lefel sylweddol o ddiffyg presenoldeb yn cael ei yrru gan nifer gymharol fach o ddisgyblion nad ydynt yn mynychu llawer iawn o amser, neu a yw'n cael ei ledaenu'n fwy cyfartal ar draws corff y myfyrwyr?

Mae'r grant ar gyfer y 5 swyddog lles addysg yn dod i ben ar 24 Mawrth - a ydym wedi sicrhau cyllid ar gyfer eu cyflogaeth barhaus?

Tud11, 30 ysgolion cynradd wedi'u rhifo 1-30, byddai'n ddefnyddiol eu rhestru neu i allwedd gael ei rhoi.

Byddai dadansoddiad o'r rhesymau dros salwch yn ddefnyddiol yn y dyfodol.

A oes gennym y data angenrheidiol i'n galluogi i weld o ble mae disgyblion bellach o'i gymharu â phan wnaethant adael system yr ysgol, er mwyn sicrhau ein bod yn monitro eu lefelau cyrhaeddiad yn iawn?

A ydym mewn perygl o greu lefel o gefnogaeth safon aur, gan greu tuedd i lawr lle gallai mwy o ddisgyblion ddisgyn o'r system, gyda ni'n darparu lefelau uchel o gefnogaeth am gost ychwanegol? Ein bod yn dioddef o'n llwyddiant ein hunain drwy ddarparu cymorth?

Crynodeb:

Ystyriodd y pwyllgor nifer o bwyntiau gan gynnwys lefelau presenoldeb ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd, gan gynnwys cymariaethau â lefelau cyn y pandemig a data'r DU, eglurhad o ffigurau a chanrannau ar gyfer presenoldeb, gan gynnwys dadansoddiadau yn ôl rhywedd a statws Prydau Ysgol am Ddim, cyflwyniad o ddata mewn tablau, gan gynnwys defnyddio echelinau cyson ar gyfer eu cymharu, nodi ysgolion penodol a'u lefelau presenoldeb, effeithiau Covid ar ymgysylltu â disgyblion a theuluoedd, dadansoddi diffyg presenoldeb, gan gynnwys dosbarthiad hynny ar draws corff y myfyrwyr, cyllid ar gyfer swyddogion lles addysg, gan gynnwys dadansoddiad o'r rhesymau dros afiechydon, monitro lefelau cyrhaeddiad disgyblion sydd wedi gadael system yr ysgol a risgiau a heriau posibl wrth ddarparu cymorth i ddisgyblion.

Diolch i'r Arweinydd a'r Swyddogion. Cynigiwyd yr adroddiad.

6. Blaenraglen Waith y Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg a'r Rhestr Weithredu

Nodwch fod y Strategaeth Gaffael Cymdeithasol Gyfrifol wedi'i hychwanegu at gyfarfod 15fed Hydref, gyda chytundeb y pwyllgor.

7. Rhaqen Waith y Cyngor a'r Cabinet

8. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 30ain Ionawr 2024

Cadarnhawyd y cofnodion.

9. Cyfarfod Nesaf: 19eg Mawrth 2024

The meeting ended at **12.28 pm**